

شهروندی در بستر نظام تربیتی

تالیف:

دکتر لیلا درویشی

(مدرس دانشگاه الزهراء)

دکتر ریوش جعفری

(دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، حد علوم و تحقیقات تهران)

سراج

انتشارات سراج دل

۱۳۹۸

سرشناسه: درویشی، لیلا، ۱۳۵۸ -
 عنوان و نام پدیدآور: شهروندی در بستر نظام تربیتی/تالیف لیلا درویشی و پریش جعفری؛
 مشخصات نشر: تهران؛ سراج دل، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری: ۱۶۶ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۰۱۸-۶-۰
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
 یادداشت: کتابنامه.
 موضوع: شهروندان - راهنمای آموزشی
 Civics - Study and Teaching موضوع:
 موضوع: آموزش و پرورش - جنبه‌های جامعه‌شناختی
 Education - Sociological Aspects موضوع:
 شناسه اف‌ن‌ده: جعفری، پریش، ۱۳۵۳ -
 رده‌بندی کنگره: HT۱۰۹
 رده‌بندی دیویی: ۳۰۷/۷۶۰۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۹۹۹۵۲

آمارات سراج دل

آدرس: تهران - میدان شاد - ۱ - پلاک ۱۷ شهرپور - خیابان شهید علی درخشان
 کوچه شهید علی باقی - پلاک ۱۵ - طبقه اول
 تلفن: ۰۲۱-۳۳۵۴۷۲۱۵ - ۰۹۹۰۶۴۹۷۸۴۸
 تلگرام و اینستاگرام: @SaracheDel سایت اینترنتی: SaracheDel.ir

شهروندی در بستر نظام تربیتی

نویسنده: دکتر لیلا درویشی و دکتر پریش جعفری
 ناشر: سراج دل
 ویراستاران: دکتر محمود صفری (مدرس دانشگاه فرهنگیان و آزاد اسلامی)
 گلناز بخشی (هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان)
 طراح جلد: محمدجواد صفری
 صفحه آرایی: محمدحسین صفری
 چاپ و صحافی: نصر
 ریت: پ. اول، ۱۳۹۸
 شمارگان: ۱۰۰
 قیمت: ۵۰۰۰ تومان

تلفن مرکز پخش: ۰۹۹۰۶۴۹۷۸۴۸ ۰۲۱-۳۳۵۴۷۲۱۵
 خرید اینترنتی کتاب از وبسایت انتشارات سراج دل
www.sarachedel.ir

سخن «سراچه دل»

از آنجایی که در قرن بیست و یکم و فرامردن زندگی می‌کنیم که عصر دانش و تکنولوژی را پشت سر گذاشته‌ایم و به «اشتراک‌گذاری دانش» رسیده‌ایم، بر خود لازم می‌دانیم تا قدمی مثبت در این راستا برداریم تا بتوانیم سرمایه‌های علمی، ادبی و هنری کشور عزیزمان ایران را به نحو شایسته به جامعه ایرانی و جهانی معرفی نماییم؛ چرا که امروزه امر به اشتراک‌گذاری دانش مستلزم «مدیریت دانش» به معنای واقعی است؛ چون به تجربه دریافته‌ایم که سرمایه‌های ارزشمندی بودند که دانش ضمنی و تمام تجربه‌های ذی‌قیمت خود را نتوانستند در اختیار دیگران قرار دهند؛ بلکه آن‌ها را با سرشان بردند، تا جایی که جامعه بشیم، تا اند از آن ارزش‌های ناب بی‌نصیب ماند.

بنابراین، انداختن «سراچه دل همواره با شور و اشتیاق می‌کوشد تا در این راه حرکتی شایان و بلند نظراته، با و کثر به انجام‌دهند عزوجل انجام دهد و در حد توان خود این خلاء را پر نماید و به مجموعه فرهنگ ایرانی بیافزاید.

از دید «سراچه دل» کتاب، نادمان و ضعف درونی دل و احساس و منطق است که همچون دعای مستجاب شده، دستمان را می‌گیرد تا «برخیزیم و گامی پیش نهم».

کتاب «**شهروندی در بستر نظام تربیتی**» اثر استادان گرانقدر سرکار خانم دکتر لیلا درویشی و سرکار خانم دکتر پریوش جعفری که به یکی از دغدغه‌های بزرگ که امروزه نیاز اساسی کشور بوده و همواره در نظام تربیتی - علمی آن حس می‌شود با دقت و زیبایی هر چه تمام‌تر به رشته تحریر درآمده است تا با ارائه راهکارهای اساسی بستر مناسبی را برای آگاهی‌بخشی، رشد و توسعه کشور فراهم نماید؛ زیرا با به دنبال تربیت شهروندانی جهانی هستیم که بتوانند که درک درستی از فرهنگ‌های جهانی داشته باشند و بتوانند با آگاهی هویت فرهنگی خود حفظ نمایند. لذا مطالعه این اثر ارزشمند به همه آحاد جامعه، به‌ویژه دلسوزان و دست‌اندرکاران نظام تعلیم و تربیت توصیه اکید می‌گردد.

دکتر محمود صفری

فهرست مطالب

مقدمه	۱۰
فصل اول	۱۵
آموزش شهروندی در ادوار تاریخی	۱۵
مفهوم شهروندی	۱۵
سیر تحول مفهوم و نظریه‌های تربیت شهروندی	۱۷
۱- دوران پیش ساختارگرایی	۱۷
شهروندی در دوران باستان	۱۸
شهروندی در قرون وسطی	۲۱
۲- دوران ساختارگرایی (مدرنیسم)	۲۲
تأثیرات مفهوم شهروندی مدرن در زمینه آموزش و پرورش	۲۷
آموزش شهروندی به عنوان یک واقعیت اجتماعی	۲۷
آموزش شهروندی به عنوان واقعیت سیاسی	۲۸
آموزش شهروندی به عنوان واقعیت فرهنگی	۲۹
آموزش شهروندی به عنوان واقعیت تربیتی	۲۹
۳- دوران پساساختارگرایی	۳۲
مفاهیم مؤثر بر شهروندی در عصر پساساختارگرایی	۳۳
تأثیرات مفهوم شهروندی دوره پست مدرنیسم در حوزه آموزش و پرورش	۳۷
فصل دوم	۴۱
جایگاه آموزش شهروندی در نظام آموزش و پرورش	۴۱
رویکردهای آموزش شهروندی	۴۱
آموزش شهروندی در تفاسیر حداقلی و رسمی	۴۳
آموزش شهروندی در تفاسیر حداکثری و وابسته به زمینه	۴۵
نقش محیط و فرهنگ مدارس در آموزش شهروندی	۴۷
نقش برنامه درسی پنهان در آموزش شهروندی	۵۰
الف) ساختار و فضای مدرسه	۵۱
ب) جو اجتماعی مدرسه	۵۱

ج) تعامل معلم و دانش آموز	۵۲
نقش رهبران در ایجاد فرهنگ مدرسه شهروندگرا	۵۶
دیدگاه‌های مرتبط با آموزش شهروندی	۵۸
الف) دیدگاه شهروندی دموکراتیک	۵۸
ب) دیدگاه انتقال اجتماعی	۵۹
ج) دیدگاه تغییر اجتماعی	۶۰
د) دیدگاه انتقادی	۶۰
روش‌های آموزش شهروندی	۶۲
یادگیری خاست‌محور	۶۴
یادگیری از طریق درس‌های دراماتیک	۶۶
فصل سوم	۶۹
شهروندی در ایران	۶۹
شهروندی در استاد فرداستی	۷۰
فصل چهارم	۸۳
مروری بر تجربیات و درس‌آموخته‌های تعدادی از نظام‌های آموزشی خارج از کشور	۸۳
تجربه آموزش شهروندی در مدارس استان آذربایجان	۸۳
برنامه تربیت شهروندی در دوره متوسطه کشور انگلستان	۸۸
آموزش شهروندی در مدارس کشور ترکیه	۹۱
آموزش شهروندی در مدارس دانمارک	۹۲
آموزش و پرورش شهروندی در هلند	۹۴
آموزش و پرورش شهروندی در کشور آلمان	۹۶
تجربه آموزش شهروندی در قبرس	۹۷
فصل پنجم	۹۹
عوامل و الزامات اجرای آموزش و توسعه شایستگی‌های شهروندی در مدارس	۹۹
بینش راهبردی	۱۰۰
برنامه درسی متناسب با رویکرد آموزش شهروندی	۱۰۵

فرهنگ ایمن و پشتیبان.....	۱۱۲
معلم متعهد و متخصص.....	۱۲۴
هم‌سازی مدرسه و خانواده در قالب رویکرد والدین محور.....	۱۲۸
نظام ارزیابی و بازخور در فعالیت‌های تربیتی.....	۱۳۳
مشارکت و شبکه‌سازی.....	۱۳۶
تشکیل هسته‌های دانشی.....	۱۴۰
ارتقاء شاخص‌نگی معلمان در موضوع شهروندی.....	۱۴۳
تنوع‌گرایی در روش‌های آموزش شهروندی.....	۱۴۶
نتیجه‌گیری.....	۱۵۲
فهرست منابع.....	۱۵۹